

Szerkesztői szállítás:

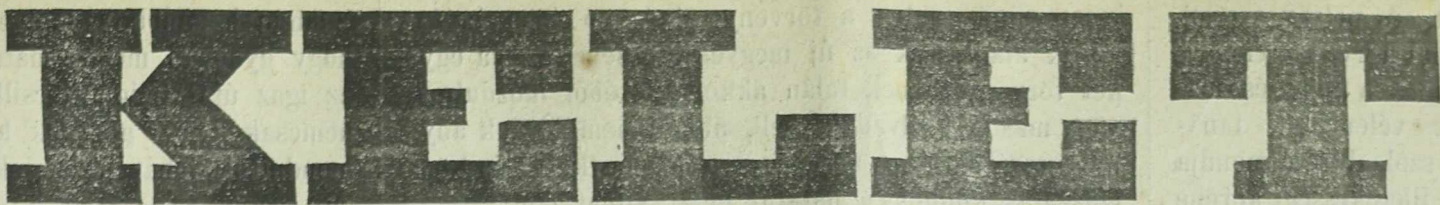
Belső-farkasutca 55. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékes cikkek díjaztalanak. Kéziratok nem adának vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 frt.
Félévre 6 „
Negyedévre 3 „
Egy óra 1 „

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Négyzet hasábozott garmond sor ára 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.
Haasensteint és Voglertnél (Neuer Markt 11.)
Pesten: Lang Leopoldnál (Erzsébet-tér 9 szám emelet.)

Előfizetési felhívás a „KELET”

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAPRA.

Egy rövid negyedéve, hogy ez új lap szerkesztését elvállalám; de bár a kezdet nem jelentéktelen nehézségeivel küzdve, bár két rendbeli láptárral verse-nyezve: e rövid idő dacára is elmondhatjuk, hogy ma a „Kelet” jelenik meg a kolozsvári lapok közt a legtöbb példányban.

A t. közönség e kedvező ítéletét a „Kelet”-ről: jól tudom, hogy a tisztelt munkatársak szorgalmának és a kiadó áldozatkészségének kell tulajdonítanom, ki semmit sem kimél, csak hogy a „Kelet” minél értékesebb és szakavatottabb közleményekkel elégítse ki az olvasó közönség jogos igényeit. És valóban is: főbbként a belügyi napi kérdések körüli irányozásaink; nagy feltűnést okozott bukaresti eredeti tudósításaink; állandó pesti levelezőink; gazdag változatossággal vezetett tárcza-rovatunk; szakavatott közgazdasági közleményeink; a belföld eseményeinek éber figyelemmel kísérése: mind oly tetemes költségbe kerülnek kiadónknak, melyet csak a t. közönség folyton emelkedő részvéte ellensúlyozhat.

Minden dicsekedés nélkül elmondhatjuk — mert a dicséret t. munkatársainkat illeti —, hogy a kolozsvári lapok egyike sem fordít oly minden oldalú figyelmet a specialis erdélyrészi ügyekre, mint a „Kelet”, s éppen ezért egész bizalommal nézünk a közelgő évnegyed elé, fölkérvén a t. olvasó közönséget, hogy megrendeléseit a lapra a kiadóhoz mielőbb megtenni sziveskedjék. Mi a megkezdett úton fogunk tovább haladni, kettőztetett igyekezettel.

Kolozsvártt, márcz. 16. 1871.

Kiadói szó. A fentebbiekhez részemről csak annyit kívánok csatolni, hogy tölem telhetőleg mindent elkövetek ezután is a „Kelet” csinos és gyors kiállítására körül. Legújabbban külön gyorsajót is rendelék meg a „Kelet” számára, azon biztos reményben, hogy a folyton emelkedő pártfogás következtében azon helyzetben leszek, hogy a „Kelet” alakját megnagyobbítván, nagy iven adhatom ki.

Az előfizetési pénzek beküldését — Kolozsvártt, Stein János kereskedésébe — kérem mielőbb, hogy az expeditióban fönnakadás ne történjék.

A legcélszerűbben postai útvánnyal beküldendő előfizetési díjak:

Apr.—december (9 óra)

9 frt.

Apr.—september (6 óra)

6 frt.

Apr.—junius (3 óra)

3 frt.

Egy óra

1 frt.

Stein János, a „Kelet” kiadója.

„Aggasztó gondolatok.”

I.

(zzz) Közelebbi időkben a Királyhágón inneni országrész szellemi életkörében egy oly tűnemény merült fel, mely semmi esetre kisebbségünkre nem válik. Egész röpirat-irodalom indult meg napi kérdéseink körül. Helyesen! Az eszmeforgalmat ez úton is élénkitni csak hasznos törekvésnek tekinthetjük, s ki a közügynek barátja, csak biztatólag, nem pedig visszariasztólag fogja e törekvést fogadni még akkor is, ha e kis mozgalom által valami rendkívüli hatást nem lát még biztosítva.

A mult hetekben jelent meg kolozsvári ügyvéd dr. Fischer röpirata „Az ügyvédség rendezéséről”; ezt követte a „Szent István népe a sedani úton”; ez utóbbival majdnem egyidejűleg jelent meg „az erdélyi bíróságok szervezéséről” irt röpirat, mindkettő névtelen szerzőtől; és épen most került ki sajtó alól a negyedik „aggasztó gondolatok” cím alatt N. N.-től.

Az elsőről lesz alkalmunk közelebből szólni; a második L-t két cikkével a napokban lön e lap hasábjain figyelemre méltatva; a harmadiknak ismeretét a szerk. megígérte; én ezúttal a negyedikről kívánok néhány megjegyzést tenni.

Az idők, melyeket megértünk, a legfenyegetőbb alakban állítanak előnkbe kérdéseket, melyekkel számolni sanyaru kötelesség.

Az európai diplomácia azon irtozatos világeseményekkel szemben, melyek Franciaország erkölcsi és vagyoni megbuktatásával, sőt integritásának megsértésével végződtek, egy merőben tehetetlen apparatusnak bizonyult be; az irtozatos nyomort és in-séget, melyet a francia-porosz háboru felidézett, s mely észrevétlenül kihat az egész európai társadalomra, se megakadályozni, se mérsékelni nem tudta, s a mi ez intézménynek hitelét merőben semmivé teszi, még csak annyi hatalmat se tudott gyakorolni, hogy egy oly mérsékelt béke létrejöttét segítse elő, melylyel az európai közjog elvei ne legyenek felruga, s a társadalom a győző nemesszövű önmérsékelttségében, s a legyőzött lehető megnyugvásában valóban a béke biztosítását lássa. Az európai államrendszer egyik legsarkalatosabb pontja, mely az államok integritását biztosította, tényleg el van törölve. Az európai egyensúly az a nagy elv, ma már nem egyéb, mint egy nagy phrasis, melyet kikaczag a legdurvább s legnemtelenebb terjeszkedési

politika. Senki se érzi magát többé biztonságban, s hogy mennyire nem vár többé senki legkisebb oltalmat is ettől a flanelujjasban didergő európai diplomatiától, ezt eléggé jellemzi az, hogy midőn Bismarck és Thiers aláírják a „békét biztosító” okmányt, ugyanakkor nincs egy állam se, mely ne sietne a legnagyobb áldozatokat tenni meg védrendszere tökéletesítésére.

A porosz király ő felsége által proclamált „Istenfélelem és jó erkölcsök országának” tűzzel vassal való megalapítása eljuttatta az európai társadalmat oda, hogy két nagy alternativa előtt áll:

a) vagy nyomorult rabszolgaságra engedi magát vettetni a berlini és néwaparti dictatorok által, kik Európa nyakára nőttek;

b) vagy felriadnak a fenyegetett államok, s a közvényes diplomatiát életrevalóbbal cserélve föl, közgyetértéssel s a legnagyobb áldozatok árán „megmentik a civilisatiót” különben bekövetkezhető szomorú sorsától.

Hogy e két alternativa közül melyik fog beteljesülni, ez a jövő nagy titka; kérdés, melyre mi egyszerű életkörüre kárhoztatott emberek nem felelhetünk.

De annál nyomasztóbb, ha ily nagy, minket is fenyegető sorsteljes kérdésekkel állít szembe a világ folyása.

S ily időkben bizony a gondolkozó hazafi, ki hazája sorsát a jövő esélyeivel szemben kémleli, csak aggasztó gondolatokkal érezheti keblét eltelni, és semmi se természetesebb, mint ha más nemzetek és államok történelmi tanúságaiból s a hazai adott viszonyok számbavételéből feleletet vágyik alkotni e kérdésre:

mit tegyünk és mit ne tegyünk, hogy ily nehéz viszonyok közt el ne játszunk, sőt biztosítsuk hazánk jövőjét?

Az „aggasztó gondolatok” névtelen szerzője körülbelül e kérdésre kíván felelni, s mindenekelőtt néhány vonással szegény (most már valóban szegény) Franciaország nagy tragoediáját állítja előnkbe tanúságul, s kiemelve nem annyira a tényeket magukat, mint inkább a nagy cselekvények megett rejlő motívumok és factorok jellegét s hatását, azon eredményre jut, hogy:

Franciaországot a szavazatjog általános kiterjesztése, a democrat irány tulzása, a demagogiai eszmék láza terítette azon kórággyra, melyen jelen-

leg aléltnan nyög, 50 nagy csata sebéből vérezve s vagyoniilag tönkrement.

A bírósági szervezésről.

II.

(D.) Közelebbi cikkünkben azon nézetünket mondottuk ki, mikép annyira fontosnak tartjuk azt, hogy ugyanazon megye területe az igazságszolgáltatás és közigazgatási tekintetben egy legyen, s hogy semmi körülmény közt a megyéktől annak egyes községei, községesoportozatai ki ne szakittassanak, s oly külső combinatioba ne hozassanak, melybe egyszersmind az egész megye fel nem vétetett; mikép mi sokkal elfogadhatóbbnak látnók, ha most, midőn az első bíróságok rendezése áll szőnyegen, a bírósági székhelyek megállittassanak egészen és kizárólag a jelenlegi megyék határai tartassanak szem előtt, s egy község se szakittassék ki az egyik megyében fekvő törvényszékhez, a mely közigazgatási-lag más megyéhez tartozik.

A hol a megye oly csekély, hogy külön törvényszéket nem érdemel, kapcsolassék egészen más megye törvényszékéhez, ebben nem látunk bajt s veszélyt; hogy két-három apró szász szék tartozzék egy forum alá, hogy Besztercze s Naszód egy forumot kapjon, hogy a városok törvényszékai a megyeikkel egyesíttessenek, ebben nem látunk bajt, csak hogy a megyéket vonjuk össze, s ne a községeket szórjuk szét a megyéktől, mert ez nem alkotás, ez felbomlasztás; felbomlasztás, ha nem áll tisztán előttünk a háttérben azon gondolat, hogy a mint mostan a törvényszékek rayonját beosztjuk, épen úgy lesz politikailag beosztva egymással együtt maradandólag az a község, az a csoportozat, az a rayon; és pedig hamar lesz akép beosztva, mert hogy az összeütköző közigazgatási hatáskör alatt az igazságszolgáltatás apró kérdései az új politikai felosztásig is minő nehézségeket és nehézségeket vehetnek fel, azt előre sejtethetjük ugyan, de alig számíthatjuk ki, mert a lehető nagy zavarok az esetleges körülményektől függenek.

Hihető, hogy nem oly térre mentem át, hol eszmém a népszerűség kalászeit aratják. Nagy készséggel és mohósággal tették meg az új igazságszolgáltatási beosztásra nézve tervezeteiket megyebizottmányaink, talán az egy Kolozsmegyét kivéve, s nagy mohósággal ragadtak magokhoz néhány falut a szomszéd megyéből; hanem, ha ezeket az elsza-

mondása, ha ezen jogokat nem a catholicus hívek össze-sége, hanem a pápa ragadja magához, ki a zsinati canonokra a régi pápai constitutiók stb. hivatkozva az önkormányzat gyakorlati megvalósítását lehetetlenné teszi. Milyen autonomia az, melybe egy idegen hatalom örökölt jog alapján minduntalan beavatkozhatik, az illetők szabad tevékenységét alterálhatja s saját akaratát reájok erőszakolhatja? A pápa jogkörének biztos körülhatárolása s a mennyire lehet megszorítása képezi a kath. önkormányzat egyik sarkkővét s fájdalom Haynald ő excájának szavai épen azt mutatják, hogy főpapjaink ezen igazságot elismerni nem akarják s az autonómiát a római szék kizárólagos befolyása és hatalma alá iparkodnak állítani.

Haynald Lajos beszédének második része a királyi tetszvényjog kérdésével foglalkozott. Hogy az érsek ur nem barátja a placetumnak, az természetes. Azonban gróf Cziráky János urnak volt fentartva kisútni azt, hogy a magyar állam a placetum jogával sohasem birt s azt nem is gyakorolta. A tetszvényjog a magyar királyok „jura circa sacra“-inak egyik legsarkalatosabb joga volt mindenkor. Nem alkalmazták ugyan oly gyakran mint a francia királyok, de lételet tagadni azért nem lehet. Amicus Plato — sed magis amica veritas! Lehet valaki ultramontán, lehet valaki a placetum ellensége, de az igazságot, a ténny magát azért megtagadnia nem szabad.

A Szász universitás ülése.

— A márcz. 14-diki ülés érdekesebb tárgyaiból kettőt tartunk kiemelésre méltónak. Egyik b. Bedeus, szepeni képviselő lemondása, ki folytatórtó betegeskedése következtében nem vehetvén részt az universitás működésében, pártját (ó-szász) nem akarván szavazatától megfosztani, ezért leteszi mandatumát. Másik Krausz következő interpellatiója az elnökhöz: „Magán uton veszem — mondá az interpelláló — az értesítést, hogy a segessvárszéki népesség közt már én ellenem is megindult a bujtogatás, egy bizonyos valaki hosszukeze által, egy bizonyos párt (az ó-szász) fő-fő korifeusa nevében intézve, egy nyomtatvány által, melyben politikai becsületem támadtatik meg s bizalmatlansági aláírások tételére szólítatják föl a köznép, — hogy aztán, a biztos fegyverrel, a vox populi által, lehetlenné tétessék itteni helyzetem, s szégyenbélyeg! süttessék polgártársaim előtt örökre homlokomra.“ Szónok még nem tudja mennyire skerült e manœuvre, s ha csupán személye, vagy maga a kormány s a jelen állapotok vannak-e ez által megtámadtatva; bár a nép törvényszerű nyilatkozata előtt kész meghajlani, de mégis kötelességének tartá itt, az universitás-ban, constatlását ez üzemeknek, melyek sajátságos fényt vetnek egy bizonyos clique magatartására, s így kérdést intéz az elnökhöz, ha van-e tudomása ez agitatóiokról? s ha szándékszik-e, mint a szászok ispánja s így legfőbb kormány-közegük annak meggátlására tettelesen föllépni?

Elnök jövőre ígére a választ.

Az ülés többi tárgyai kezelési, gazdasági és vagyoni kérdések körül forogtak.

— Maros-Ludas, mint egy magánlevélből látjuk, életrevaló tevékenységet fejt ki. Így értjük, hogy közelebb kiségitő-egylet alakult ott, most az alapítókból szerlen tudja hol járhattak gondolatai?) szemei csillogtak, sovány, sápadt arca kitüzesegett és oly hévvel beszélt, mint egy tizenolcz esztendő deák, a ki meg akar házasodni. A parasztemberek nem igen szerették, mert nem tudott a nyelvükön beszélni: az urak kinevették, mert nem volt pénze, a mit elkártyázzon.

Egy falusi mulatságon ismerkedtem meg vele. Félre vonulva üldögélt egy sarokban és akáki ment arra, ügyetlenül hajtogatta magát. Felhőrpentett jócskán és elkezdett a szoba közepén, poharak között verbungot tánczolni. Senki se biztatta rá szegénnyt, csak produkálni akarta magát. De utoljára is roszt vége lett a táncznak, mert Márton úr elesett, egypár poharat összetörött, a kezét megvérezte és szégyenkezve elvonult megint. Még egyszer föl akarta köszönteni erővel a háziakat, a Pálokat és Zsuzsánnákat, nem különben a Palikat és Zsuzsikákat, hanem leültették erővel és nem engedték, hogy egészen előadja, a mit akar. Ő sokáig szabódott, hogy csak a nyelve botlott meg egy kicsit, mindjárt ki fogja magát okosan fejezni, míg végre is a helyett, hogy okosan kifejezte volna magát, tökéletesen elázott. Nem volt más, a ki haza vezesse, mint én.

Összejöttünk azután gyakrabban. Találtam benne egy olyan szívet, mely arra volt teremtvé, hogy valakit nagyon szeressen és nem volt senkije az árvának, a kit szerethetett volna. Egy olyan fejet, mely nagyon sokat tudott és mégse értett semmihez. Egy hideg, zimankós téli estén — alig egy hónapra ismerkedésünk után, — a következő történetet beszélt el:

Első fejezet.

Nem tudom honnan honnan nem? de bizonyosan igen távolról voltak rokonaim a Biró-kisasszonyok. Az apjuk alispán volt még a régi világban. Az én apám meg szegény közbirtokos Bogádon. Mint afféle falusi ember, szeretete a boroeskát és hosszú, deres bajuszát rátartóan pödörgette, mikor a gazdag és magas atyafiságról beszélt. Gyakran emlékezett meg azokról a feledhetetlen, szép napokról, mikor farkasszemet néztek egymással a Birók meg a Harkányiak. „Csak olyan megatalkodott pecsovic né lett volna a mi rokonunk“, mondogatta, „no de annál nagyobb volt a diosóság“. A bogádiakat az én apám vezette és a bogá-

vázve magát, míg 100 részvényes tag jelentkezése után véglegesen megalakulhat. A jelenlegi tisztikar (igazgató gr. Bethlen Géza, helyettesig. Hancz Pál, e tevékeny hazánkfia, pénztárnok Nyerges József, könyvvezető Tomcsik József, szigorilók Szabó S. Novák J. és Harmath L.) az előmunkálatok keresztüvitelével bizatott meg. Az alakitó-gyűlésnek gyakorlati utasításokkal szolgált az erd. kereskedelmi és hitelbank titkára, Szász Róbert, Horváth Gy. és Elek Mihály is tevékeny részt vevén e hasznos intézet megteremtésében.

Maros-Ludas terjeszkedése, illetőleg egy új telepe, a Maros tul-partján, szintén biztos kilátásba lőn ez alkalommal helyezve. Ez új telep a gezei határon a folyó és vasuti tér között, a b. Splényi család birtokán emeltetvén, melyet előleges szerződéssel már meg is vett az említett bank. Egy bizottság, több szakértőből választva, ki is küldetett ez eszme megvalósítása körül mindent megteendő. Éljenek az ügybuzgó fáradozók s köztük a lankadhatlan munkás: Hancz Pál, ki a praktikus kezdeményeknél, helységében, mindig az első sorában áll.

Kolozsvár sz. k. város képviselő közönsége mart. 15-én tartott közgyűlése.

Délután 4 óraker a közgyűlés polgármesteri rendes elnöklet alatt megnyilván, az előbbi közgyűlés jegyzőkönyvét állítja meg s hitelesíti.

Bodolai József, Lászlóffi Ferencz és Böhm János ujan beigtatott képviselők, a szokott esküt leteszik.

A Tóth Vilmos m. kir. belügyminister ő nmltóságához intézendő felirat szerkezete olvastatik fel, melyet a közgyűlés elfogad.

Dr. Pauler Tivadar m. kir. vallás- és közoktatási minister ur beköszöntő köriratát veszi a képviselő tudásul s ő nmltóságához tisztelő feliratot határoz.

Kir. biztos leirat olvastatik, mely közölvén a felá-lítandó első folyamodásu kir. törvényszékek s járásbíró-ságok száma és székhelyeinek tervét, felhívja a város közönségét, a székhelyek megállapítása s a bíróságok elhelyezése nézve lehető netaláni eltérő kívánalmairól, valamint a törvényszékek számára ingyen átbocsátandó helyiségek iránti j e l e n t é s e megtételét. A képviselőt kéri fogja, hogy Kolozsvár város számára, mely 25 ezer lelket számlál, egészen külön járásbíró-ság állíttassék, s ez alá Felek községén kívül, mely közigazgatását eddig is a várostól nyerte, a megyéből több község beosztva teljességgel ne legyen, mert a városnak a szomszéd környékénél jóval számos és jelentékenyebb perügyei ellenkező esetben káros hátramaradást szenvedhetnének. E járásbíró-ság számára a közönség helyiséget fog szolgáltatni; de a társas törvényszék befogadására a redoute, melyben eddig a város társas bírósága nagy megszorítással volt elhelyezve, elégtelen s különben is rendeltetése szerint bálhelyiségekre szánt épület levén, szállásul nem szolgálhat.

A fogdák hiányainak városi törvényszéki közügyész panaszára az igazságügyministeriumtól elrendelt orvoslása ügyében kiküldött vizsgáló bizottság jelentése olvastatott, melyszerint a börtön alkalmatlansága s a rabtartást általában megsemméltve, bárha a közügyész ur felsőbb helyre adott tájékozá-aiban nem egy hyperbolicus phrasist, nagytást is talált, mely a valódiság tűzpróbáját meg nem üti, mindazáltal a mostani Torony nevű börtön helyett

diak a leghíresebb verekedő nemes urak voltak a várme-gyén. A választás előtt való napon vállára veregetett apám-nak az „Arany sas“ udvarán a mi előkelő rokonunk. „Uramöcsém“, mondá, „iszen mi atyafiak is volnánk talán, vagy mi?“ Apám nagyot ugrott örömeiben s másnap már hajnalban bevezette embereit a megyeház udvarára. Elfoglalták a legjobb helyeket és a Harkányiakól kiverték onnan szerencsén. Az volt csak a diadal! Rokonunk olyan vicispán lett, mint a pinyt! Folyott a bor, sütöt-ték az ökröt, a cigányok húzták és a győztes nemes urak kurjongatva énekelték, hogy: „Fölszállott a páva — várme-gyeházára“. De háládatos is volt Dániel ur. Elvitte apámat az „Arany sas“ legszebbik szobájába, a hol családja várta a dolgok kimenetelét. Ott kezelt kellett csókolni az alispánné asszonyságnak és a három kis leány parolát adott neki.

Ez mind régen történt nagyon. Azóta ugyancsak letűnt a jó vérű, megyei emberek csillaga. De apám előtt örökre feledhetetlen volt ez a tisztújítás; tán nem annyira a nagy forradás miatt, melyet a Harkányiaktól kapott ama szép napok örökmélekeül, mint inkább a vicispán ur amaz ünnepélyes nyilatkozata miatt, melyen — úgy lát-szik — egész atyafiságunk alapult. Biró Dánielt felhozták Pestre septemvirnek. Régesrégén elfeledkezhetett hajdani korteséről; de ez most még nagyobbra volt az atyafiság-gal. Föl-főlemlítette, hogy mintha most is érzene vállán nyugodni magas természetű, „méltóságos urabátyja“ hatalmas tenyerét és az övében „kis hugainak“ — e három angyal-kának — puha bársony-kacsóit. Már akkor a septemvir ur magas termete győrnyezett és a kis angyalkáknak ugyancsak tették adafönn a szépet sima szavu, tánczos katonatisztek és hegyes bajszu, lármás jurátusok.

Jött azonban közbe egy sajátságos esemény, mely a sokat emelgetett rokonság kötelékét egyszerre szorosabbra vont és megtágitotta közöttünk. Késő őszi este volt és mi hárman — apám, Erzsók asszony és én — szunyókálva ültünk nagy tölgyfa-asztalunk mellett, mikor az ajtó megnyílt és a méltóságos ur ispánja, Hámosi György lépett be egy lefátyolozott hölgygel karján. Képzelve csak barátom uram, ki volt a lefátyolozott hölgy? senki más, mint Róza kisasszony, a három angyalka közül a legfiatalabbik, kik amaz emlékezetes napon parolát adtak apám-

ezélszerűnek véli egy tágasb épület megszerzését, melyben a vizsgálati foglyokat az elítéltektől s átalán a nőket a férfaktól elkülöníteni lehessen, s a fegyeneczeknek alkalom nyíljenek foglalkozni is, vagy ha ezt a viszonyok nem engednék, a Toronymak még két szobáját látna az elítéltek számára átalakítandónak. A közgyűlés a kir. törvényszékek közöttbőn levő beállításaiig csakis a foglyok állapotja enyhítésére s a tisztaság és mulhatlannak látszó elkülönítésre szükséges javításokat szavazta meg oly módon, hogy a foglyoknak munkatételre is alkalom legyen nyújtva, egyszersmind a közügyészt utasítani határozza, hogy felme-rülő eseteknél a javítandók végett, mielőtt a felsőbb se-gély venné igénybe, mint a város fizetett hivatalnoka tartsa kötelességének jelentéseivel a képviselőhez fordulni.

A légszuszvilágítás vállalkozója, Fachndrich G. mér-nők urnak a világítás beállítására a porosz-francia háboru alkalmából folyó év végéig kért időhaladék oly feltét alatt lőn megadva, hogy a nemzeti színházat is a középületek kedvezményei szerint világítsa s ez időhaladék tovább nem terjedéseért minden itteni javaival jól álljon.

A városi vámok dijszabálya egyik tételének módo-sításául felsőbbleg engedélyeztetvén, hogy az ottan jelzett vámilletéket azok is fizessék, kik a városba a vámsorom-pókon belül, eladásra vagy üzlethez, raktáraikba vagy gyáraikba tüzi fát szállítanak, miután ezen a vámok fennálló hasznobérében nem foglalt új jövedelemért a vámok bér-lője évenkénti 300 frt bért ajánlt, s a képviselőt a fen-nebbi illetékeket a vámszombórti javadalommal egy ter-mészetűeknek tekintve, hajlandó is volt a feltételre ráállni: egyik képviselő derűtlenség közt nyilvánított biztosításra, hogy ha ez új illetékekért árverés útján évi 500 forintnál többet nem ígérnének, ily árban ő maga fogja megtartani, ez utóbbi ajánlat, a nyilatkozóra nézve kötelezőleg tudá-sul lett véve s a képviselőt árverezést rendelt.

A kül-közép tizedi új soron Bányai Vitalis telkében, ennek előlrészen 20 □ öl közhely s hátulján 6 tömeg öl régi várfal anyagja, a fal helye nélkül — bizottsági vé-lemény nyomán — ezzel a közlekedés semmi hátrányt nem szenvedvén, — 145 frt becsárban átengedetett.

Dr. Szombathelyi Gusztávnak Diána neven ismert fürdője ujan való tágasb és kényelmeseb kiépítéséhez a sé-tatár bejárásánál a város vizhelyére 80 □ öre, mind a közönség, mind a szomszéd vizjoga fenntartási kötelezett-sége mellett, 242 frt helydíjért az építást a képviselőt en-gedélyezte.

A VII-ik (építészeti) szakbizottmány a város csino-sodása és szépitése szempontjából kérve, hogy az építési engedélyek kiadásánál az utcazorok szabályosb rendezés végett a kapitányi hivatal eljárásaiban tájékozó részt ve-hessen, a közgyűlés e kívánatnak elvileg heyet engedett, de a befolyás terjedelmét előlegesen körvonalazni a bi-zottmányt egyuttal utasítá. Ülés vége esti 6 óraker.

A tűzoltó intézetek nálunk és külföldön.

(K. L.) Nem célom a tűzoltó-egyletek közgazdászati fon-tosságára kitérni, — annyit mindazáltal jelzennem kell, hogy ez intézmény, melyet az újabb idő annyira felkarolt, nem valami kedvtelés előidézettje, hanem egyenes kifolyása azon félelemszülte óvatosságnak, mely az által idéztetett elő, hogy a tűzkárok, főleg a forradalom óta, nem csak nálunk

nak. Zokogva borult le fekete bőrszékünk karjára. Én kis fiú voltam akkor és bámészkodva tekintettem könyekben úszó, nagy, kék szemekre és rendetlenül szerteecsúgő, sár-ga hajára. György ur leült Róza mellé, ennek aranyos ha-ját simogatta és biztatta, hogy ne féljen semmit, jó az isten. Apámnak elbeszélte azután egész őszintén, hogy biz-ök már régen szeretik egymást, megszöktek hazulról és a tótfalusi templomban megesküdtek. „Nos, ez mégsem egő-szen tiszta dolog,“ mondá apám barna homlokát simogatva, „mit fog hozzá mondani urambátyám, a méltóságos ur? Hanem azt jól tették, hogy egyenesen hozzám fordultak. Én, mint atyafi, megteszek mindent, a mit csak lehet. Hova is fordulhattak volna közelebbi rokonhoz? Ejnye Róza hugom, hugocsám ne keseregjen olyan nagyon. Nem illik az fiatal menyecskéhez. Én atyafiságos szeretettel te-szem meg, a mit tehetek.“ Csakugyan meg is mutatta irántuk apám rokoni indulatát. Beajánlotta György urat a fehér barátok szomszédos pusztájára kasznárnak. Ott mu-latság ugyan nem sok van, hébe-korba vetődik ki egy-egy vasas tiszt, esztendőnkint egyszer haza jön Bécsből a Sza-bóék gárdista fiuk — de az nem igen társalkodik senki-vel, mert olyan büszke, mintha ő volna a császár; hanem, ha az ifjak szeretik egymást, mire is mindez?

Szeretni csak szerették, abban nem volt hiba: de az öregek nem akartak békülni. A méltóságos ur tudni sem akart semmit se ő róluk, se mi rólunk, noha szemrehá-nyást nem tett senkinek soha. Egyszer megjárta édes apám Pestet is. Pöre volt a kurián Rosenberggel, a ki kétszáz forintig be akarta húzni. Rosz volt a prókátorunk, a vár-megyén elvesztettük a pört. De apám magyar ember volt és nem hagyta a jussát. Fölvitte a dolgot a kuriára és utána ment maga is. Nem vitte rá a lélek, hogy be ne kocogtasson a méltóságos urhoz egy pár jó szót ejteni az ifjakért. A maga processusát inkább nem is bolygatná. Hanem megjárta vele, mert be se bocsátották. Az ínas, a ki ajtót nyitott, az igaz, hogy német volt, ő pedig egy hangot se tudott máskép, mint magyarul meg deákul. De hát azért magyarázta neki a dolgot mindenféleképen; tel-jes lehetetlenség, hogy meg ne értette volna a német, még ha magyarul nem is hallott. Hanem csak integetett neki egyre nem-et és mutogatott a garádics felé. Így hiúsult meg ez a kibékítési kísérlet is, mint számtalan más, me-lyet György ur és Róza levélben próbáltak. Azóta szidta apám a köszívű embert; de még gyakrabban emlegette a „hétszemélyes“ atyafiságot. (Folytatjuk.)

Folytatás a mellékleten.

(97) (1-3)
Az erdélyi gazdasági egyesület köztelkén
60,000 db. riszling,
sima veszszöbe,
eladó.
Ezerenként ára 4 frt. o. ért.

96 2-4
Egy úr, ki a német és francia-
nyelvet alaposan érti,
oktatást óhajt adni. Értesítést ad Stein
János könyvkereskedése.

(13) (7-*)
**Figyelemre méltó hasznos
találmányok!**
A LONDONI VILÁGKIÁLLÍTÁSON 1862-ben
kitüntetett gyógyszeres illatszerek
és oltozó asztali vegyeszi műkellékek.

BÁNYAY L. KÁROLY

Okleveles gyógyszerész találmányai:
és vegyeszi gyártmányai **KOLOZSVÁRTT**
cs. k. pátenst által törvényesen védelmezve.
Az egész osztrák birodalom és Magyarország ter-
ületére cs. k. kizárólagos kiváltságot nyert:
Gyógyszeres növényi

VICTORIA-PARFÜM.

Erősítő és szépítő illatszerek, mely ál-
talanosan hasznosnak elismertek.
Mint illatszerek, mint szépítő mosdó-szer,
mint szájmosó, mint füstölő-szesz és a
leghatásosabb ideg- és izom erősítő.

Egy üveg tartalma 8 lat
VICTORIA-PARFÜM.
Ára 1 frt 40 kr. o. é.

Ezen illatszert 3 Felső és a csá-
szárné királyné legmagasabb elismeré-
ssel **PALOTA-FÜSTÖLŐÜL** elfogadni
kegyeskedett.

Kitüntetett gyógyszeres-növényi

BALSAMIN HAJESSENTIA.

A hajkorpa gyors eltávolítására, a hajbőr
tisztítására és erősítésére s főképpen a
haj hullása ellen. Egy eredeti üveg
tartalmaz 8 lat **BALSAMIN-ESSENTIÁT.**
Ára 1 frt 25 kr.

BALSAMIN HAJERŐSÍTŐ POMÁDE
a haj hullása ellen és a hajnövekedés
elősegítéséül. Egy eredeti nagyobb té-
gely ára 1 frt o. é. minden rakatában

PURITAS-PECSÉTTISZTÍTÓSZESZ
Melylyel minden **KELMEK** és **KESZ-**
TYÜK színváltozás nélkül gyorsan tisz-
títható. Egy eredeti üveg ára 35 kr.

Kitüntetett gyógyszeres-növényi
AROMATIN SZAJVIZ.

A foghús erősítésére, a fogak épen tartá-
sára s tisztítására, és a szájrészek ren-
des ápolására, a könnyen vérző iny- és
légutak fogak szilárdítására; ugy szintén
az odvas vagy bérakott fogaktól, dohány-
zástól vagy egyébként büzös-szájzag
gyors elűzésére, és azonnal kellemes
szájlehellet eszközésére. Egy eredeti
nagy üveggel: Ára 1 frt 25 kr. o. é.

Kitüntetett:
**MAGYAR NEMZETI
BAJUSZPEDRÓ.**

Általános kedvelt, szilárdul övezetartó,
s tetszés szerinti hajlékonyságú, mely
a bajuszt nem törli, sőt fésüléskor sem
téli, s mivel zsebben hordozás alatt is
megtartja eredeti jó minőségét, minden
időszakban kedvezőleg használható. Egy
Védjegyes ércz-dobozban ára 35 kr.

Kitüntette:
**ERDÉLYI-FLORA MOSDÓ és BE-
RETVALKOZÓ-SZAPPAN**
védjegyes borítékban. Ára 25 kr. o. é.

RARICAL BALZSAM:
TYUKSZEM IRTÓ GYÓGYSZER.
Mely által a „Tyukszem“ fájdalom
és metező eszközök nélkül gyorsan és
gyökeresen eltávolítható. Ára 1 frt.

Kitüntetett Hajfestőszersz.
JUVENTAS-HAJFESTŐ-SZESZ.
Mely által az őszhaj, szakál, ba-
jusz és szemöldök 1/2 óra alatt az
ifjú kórhoz hasonló természetes szőke-
barna- vagy feketére, több hónapokig
tartósan színezhető, és oly állandó, hogy
a rendes mosdások után is változatlan
marad. Használati eszközökkel és utasítá-
ssal. Ára 2 frt 50 kr. o. é.

Kitüntette:
ERDÉLYI FLORA POMÁDE.
A haj szépítésére és rendes ápolá-
sára. Érczfedős üveg-tégelyben.
Ára 50 kr. o. é. minden rakatában.

Az üvegekben kiálló betűkkel van jelölve:
BÁNYAY L. K. Kolozsvárt.
A fennebb jelölt szabott-árakból
minden Ducetes megrendelésnél 10%
azaz egy tízed ár leszámitódik, nagyobb
megrendelésnél aránylagosan több ked-
vezmény van szabályozva. A megrende-
lések egyenesen Kolozsvárra a Redoute
Átellenében lévő **BÁNYAY LITERÁRI**
KÁROLY saját házához intézendők.

ORVOSILAG megvizsgálva, s VEGYTANLAG
elemelve **ÁRTALMATLAN** létrészekből levők-
nek **TALÁLTATTAK**, s mint legjobb minőségűek
HITELESEN AJÁNLVA vannak.

(76) **VICTORIA**
biztosító társaság Kolozsvártt
3,302,374 forint biztosítéki alappal
biztosításokat fogad el:

- I. **Tűzkárok** ellen.
II. **Szállítmányi árak** — uton elkarosodása ellen.
III. **Jég-károk** ellen — mindennemű terményekre.
IV. **Végre** minden módozatokban,

az ember életére;

nevezetesen biztosít:

- a) halálesetben fizetendő tőkéket;
b) a biztosítónak még életében fizetendő tőkéket;
c) gyermekek számára nevelési, kiházasítási vagy férjhezmeneteli tőkéket;
d) nyugdíj vagy életjáradéki összegeket;
e) temetkezési költségeket;
f) közvetít az általa alakított **tulélési csoportokat.**

Életbiztosítási példák.

I. Halálesetre biztosított 2000 forint tőke évenkénti díja a biztosító

20 — 30 — 40 — 50

éves korában kezdődőleg

34 frt 60 kr. 45 frt 40 kr. 63 frt 40 kr. 95 frt 20 kr.

II. Kiházasítási 1000 forint tőkéért, mely a gyermeknek 20 ik évében fizetetik
ki, évenkénti díjban esik, ha a kedvezményezett gyermek a bélépéskor

2 — 4 — 6 — 8

34 frt 20 kr. 42 frt — kr. 51 frt 20 kr. 64 frt — kr.

III. Ha egy jelenleg 25 éves egyén 60 éves korától kezdődőleg évenkénti 1000
frt. járadékot kíván magának biztosítani, fizet évenként 81 frt o. ért.

IV. Hogy egy jelenleg 28 éves férj és 22 éves neje valamelyikük elhalásakor a
a tul élő részére 2000 forint legyen biztosítva, fizetni kell díjban: 62 forint 60 krt.
évenként.

Mindezen miveleteknél a biztosítók még az évi nyeremény felében
is részesülnek.

V. Hogy egy 38 éves egyén halála esetére 100 forint temetkezési költséget biz-
tosítson, fizet évenként, 1/2 évenként, 1/4 évenként, havonként

3 frt 15 kr. 1 frt 63 kr. 82 krajczárt. 28 krjert.

Egyéb módozatokra nézt s különben is mindenkben bővebb felvilágosítás-
sal szolgálnak a társasági felügyelők, vidéki ügynökök és helyben

A VICTORIA biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvártt.

(Főter 278 sz. 1-ső emelet hátul.)

Hirdetéseket

az osztrák-magyar Monarchia minden lapja, valamint a külföld
minden közlönye számára

pontosan, szilárdan és legolcsóbban közvetít

OPPELIK ALAJOS

22. Wien, Wollzeile 22,

az első és legrégebb kereskedelmi törvényszékiileg bejegyzett **Hirdetési-
üzlet** tulajdonosa; a nemzetközi hirdetés közvetítő-egylet tagja, Barmen,
Berlin, Braunschweig, Brema, Cassel, Cleve, Köln, Elberfeld, Majna mellett:
Frankfurt, Hamburg, Lipsee, München, Stuttgart, Bécs, Amsterdam, Antwerpen,
Bázel, Bern, Brüssel, Florenz, London, Milánó, New-York, Nymwegen, Páris,
Szt.-Pétervár, Rotterdam, Szevilla, Zürich sat. sat. városokban.

A fennebbi czég főnállása óta a legszámosabb megbízásokat kapja
és a legáltalánosabb bizalommal dicsekedhetik a bel és külföldi iparosok, ma-
gos hatóságok, kormányzások, vasúti igazgatóságok, különböző intézetek és
magányzók részéről, s főként sok évi tapasztalat bizonyított szilárdsága,
valamint a megbízások kivitelének pontossága által sokszorosan
kivirta magának az elsőséget.

Árszabályok, kívánatra, ingyen küldetnek.

(98)

(1-*)

(89)

Schwechati kiviteli sörök

kaphatók:

KARVÁZY GYULA

fűszer, csemege és bor üzletében.

Schwechati ászok sör (Schwechater Export-Lager-Bier)

egy nagy üveg 30 kr.

Márcziusi sör (Märzen-Bier) 34 kr.

Bakk-sör (Bock-Bier) 40 kr.

Minden üveg **10** krajczárba számíttatik és
ugy vissza is vétetik.

Videki megrendelések utánvétel mellett küldhetők. Nagyobb meg-
rendeléséknél az árak jutányosabbak.

Kolozsvártt **STEIN J.** Pesten **MAOH**
és **STEIN** könyvkereskedésében
kapható:

Egy falat kenyér története. Le-
velek az ember életéről. Mindkét nem-
beli növendékek számára **Má cé J.**
nyomán dolgozta **Szász Domokos.**
Ára füzve 1 frt.

Brassai Sámuel. Ingyen tani-
tó francia nyelvemester. A
francia nyelvet szintoly könnyen,
mint alaposan megtanulni kívánó
magyar ifjakkak ajánlja **B. S. I. rész.**
Az alap- és bővített egyszerű mon-
dat. Ára 1 frt 60 kr.

A bécsi márcziusi napok 1848-ban.
A magyarországi viszonyok befolyá-
sával kapcsolatban. Reschauer Armin
s több kütfő után összeállította
Szabó Richárd. Ára 1 frt 20 kr.

Bauer őrnagy Bem tábornok főhadse-
gédének hagyományai 1848—1849-
ből. Közli **Makray László.** Ára
1 frt 20 kr.

Caraffa és az eperjesi vértörvényszék.
Irta K. Papp Miklós. Második,
bővített és javított kiadás. 2 kötet.
Ára 2 frt.

Tartalma: I. kötet: Előszó a 2-dik kiadá-
hoz. — Előszó az első kiadáshoz. — Bevezetés. —
A protestánsok üldöztetése. — Lobkovitz bukása. —
Az 1678-iki pozsonyi gyűlés, és Tököllyi fellépte. —
Régi és új sebek. — Budavár viszavétele. — Egy
emberfő, melyre alkuszának. — Caraffa Antal.

II. kötet: Az első befogatások. — Ujhelyi Er-
zsébet és Szentiványi mint vándorok. — Vallomások
a kárpádon. — A halál-ítélet. — Zimmermann,
Keczer, Rauscher és Baranyai lefejeztetések. —
Ujabb befogatások és vértanúk. — 1687 Május
9-ke Eperjesen. — Az 1687-iki pozsonyi gyűlés. —
Az örökösödés és Draskovits halála. — Az utolsó
menhely. — Az áruló. — „Erdély és Teleki Mi-
hály. — Teleki Mihály halála és Tököllyi buká-
sa. — Kollonics érsek. — Az Isten keze.

Erdély építészeti emlékei. **Irta**
Kőváry László. 30 fametszvény-
nyel. „**Erdély Régiségei**“ ná-
sodik, bővített kiadása.

Nagy 8-ad rét XII. 335 lap, szép velin
papíron, **ára 4 forint o. é.**

Fekete gyémántok. Regény 5 kötet-
ben **Irta Jókai Mór.** Ára az öt
kötetnek 5 frt.

Egy uri társaság. Regény. **Gaboriau**
E. után francziából. 3 kötet. Ára
4 frt.

A rejtélyes Páris. Regény. **Ponson du**
Terrail után francziából fordítva.
Nyolcz kötet. Ára 8 frt.

A becstelén. (L'infame.) **Irta A b a u t**
Edmund. Francziából fordították
többen. 2 kötet. Ára 2 frt.

A hol az ember kezdődik. Regény két
kötetben. **Irta Kvassay Ede.** Ára
2 frt 40 kr.

(7-*)

Ajánlja
dúsan ellátott
FÜSZER-TÁRÁT,
gőzliszteit;
valamint
kitűnő minőségű
faggyu gyertya- és
szappan-gyártmányait.

HUTFLESZ
KAROLY
Kolozsvárt.

Megvásárol mindennemű
m. és osztr. állampapírt,
sorsjegyet,
arany, ezüst
pénz nemeket,
és leszámítol
(escampé) **MINDENFÉLE**
nyereményeket.

(53)

és Európában, de Északamerikában is roppant dimenziókat vettek.

Okát kutatni nincs szándékom. De annyit állíthatok, hogy a tűzveszély terjedőben van, még pedig igen természetesen okoknál fogva azon arányban, melyben a vagyon szaporodik, a közlekedés könnyebbül, a népsűrűség tömörödik. Ha arányt keresünk, azt mondom, hogy azon arányban, a melyben a vasutoni járókelők száma szaporodik.

Városunk népessége sűrűdik, a vagyon a vasut által halmozottabbá lesz, a csavargók száma nő: ohajtom, hogy jóvendőlésem ne teljesedjék, de azt kell következtetnünk, hogy városunk arkádiai nyugalma e részben is meg fog előbb utóbb háboríthatni. Ezért látom oly czélszerűnek az utóbbi indítványt — s tűztem czélul, hogy, mintegy buzditásképp közöljek jegyzeteimből annyit, mennyi meggyőzhet, hogy egy tűzoltó-egylet városunkbani felállítására igen is eljött az idő.

Európa legnagyobb, legrendezettebb egylete, kétségszerűen a londoni. Legénysége, mely 377 tagot számlál, több brigádára oszlik, a tekintélyesnek ismert Shaw kapitány vezérlete alatt, saját telkei és épületei vannak, 53 állomásra osztva, melyeknél 113 nagy vízi-puska s 2 uszó gőz-vízpuska van beosztva.

Németország oly nagyban karolta fel, hogy a kis Bajorországban 570 egylet áll, 60,083 egyén, 1984 oltási eszközzel. Egyedül 1869-ben 190 új egylet létesült. — S így van ez egész Németországon.

Ausztriában az ügy a Fachini által kiadott Feuer-Wehr-Zeitungban egész irodalmat idézett elő. Alig van város, alig nagyobb helység, mely egylettel ne bírna, — s miként Németországban, úgy itt is folyvást gyűléseznek, tartják a Feuerwehr-Tagokat, melyen a tartomány összes egyleti megjelennek, értekeznek és gyakorolják magukat. (Vége következik.)

KÜLFÖLD.

Kolozsvár, márcz. 17.

A francia kormány még e hó folytán le akarja fizetni a németeknek az 500 millióból álló első rátát. A francia bankban ezért nagy tevékenység uralkodik most. Naponként arany és ezüstszállmányok érkeznek a bankhoz, főképp Angliából. Egy francia hölgylapok útján arra szólítja föl Franciaország nőit, hogy ékszereiket s egyéb drágaságait vigyék a pénzverdébe. Különben is minden nagyobb városban hazafias gyűlések folynak, és Cremieux lelkes példája sok utánzóra talál.

Bordeauxból jelentik, hogy a kormányhivatalok majdnem összes semélyzete elhagyta már e várost.

A párisi zavargások megszűnő félben vannak s a montmartrei nemzetőrség már kiszolgáltatta az ágyukat. Valószínű, hogy a rend minden vérontás nélkül fog helyreállni. Csak a belvellei nemzetőrség dacoskodik még. — A francia kormány meghagyta a határszéli rendőrhivataloknak, hogy német alattvalókat ne bocsássanak be Franciaországba. A németek ellen mult év augusztus havában hozott törvény főáll még. — Dupanoup orléansi püspök ki a zsinaton a csalhatatlanság elleni párthoz tartozott, most beállott az infallibilitás hívei közé.

A német birodalmi alkotmány módosításával foglalkozik az észak-német szövetség tanácsa. A jelentésből érdekes a következő passzus: „A 3-ik cikknél nem mulaszthatja el a bizottmány megjegyezni, hogy ez a kifejezés: „Németország“ nemzetiségi tekintetben nem egészen jó. Mert a német birodalom, mint tudva van, oly ország-részeket foglal magában, melyeknek nem német lakossága van, míg a német birodalom mellett és attól függetlenül nagy területek vannak, melyeken igazi német néptörzsek laknak. Mindazonáltal a bizottmány nem merte magára vállalni, hogy e szó használata ellen szóljon. A „Németország“ szó behozása, mint az egész német szövetségi területre való kifejezés és a „német“ kifejezés, annak minden lakójának elnevezéséül, egyáltalában nem fog tekintet-ni kizárólag igénynek vagy jogosultságnak, sőt inkább egy államjogi kifejezést, egy nevet az egész szövetségi terület és lakói számára fog szentesíteni, melyet igazol azontény, hogy a szövetségi terület Németország és a német nemzet legnagyobb részét magában foglalja, míg azon ország-részek, melyeken a nem német néptörzsek laknak, aránylag nagysága és száma csekély.

Hogy Elsass északi részének egy darabját Bajorországhoz fogják csatolni, újra sokat emlegetik, és most az „Aug. Ztg“ is felhívja e hírt és habár az tény, hogy a bajor kormány már kiadta a rendeletet, hogy a postahivatalok áprilistól „bajor királyi“-vá változtassanak át, a berlini sajtó mégis mindezt hihetlenné tartja. A „Kreuz Ztg.“ maga írja: „A délnémet lapok azon híre, hogy a weissenburgi elsassi terület Bajorországhoz fog csatoltatni, eleitől fogva kétesnek tűnt fel előttünk. Mi, biztos alapú értesülések nyomán, e kételyünket most is fentartjuk.

Zürich ostrom állapotban.

(Saját tudósítónktól.)

Zürich mart. 12. 1871.

(Mk.) Szomoruan végződött s még szomorubb következményű lett az itt tartozkodó németek által folyó hó 9-én tartott győzelmi ünnepély.

Ez ünnepély, mint említém, a mult hó elején volt megtartandó, de az akkori izgatott hangulat miatt elhalasztatott.

Hogy legüdvösebb lett volna e tüntetés teljes elmaradása, tisztelt olvasóm az alább közlöttekből megítélhetik.

A puskaapor képezte köd jóformán még el sem oszlott, a vérző sebek még mind be sem kötöttek, a schvájci vendégsereteket élvezet szerencsétlen francziák még hazájokba vissza sem tértek, s az itteni németek siettek az elhalasztott ünnepélymegtartani.

Esteli 9 órákor hallzott a Tonhalle konzert ter-

méből — hol az ünnepély tartatott — a „Heil dir im Siegeskranze.“

Az épület előtti tért nagy tömeg lepte el; midőn az első szónok beszédét elkezdé, mintegy jelre, közápor lepé el az egész épületet. Az ablakon át a terembe repülő kövek a terített asztalra s a mellette ülőkre hullottak.

Mintegy két század katonaság, melyet az ünneplők az előre számított megtámadás ellen a zürichi hatóságtól kieszközöltek, nem volt képes a tömeget visszatartani.

Míg kívülről ezen manevrre folyt, az ünneplő terem szomorú esemény szípadává vált, néhány az ostromlók közül, ezek közt két francia fő- és egy altiszt, a terembe rontottak.

A bennlevők védelmi állapotba helyezék magukat s kiki mint teheté, egy szék vagy asztallábbal fegyverzé föl magát, s a háborgatókat visszaverni igyekezett.

A támadók közül a francia tiszt volt az első, ki a terembe lépett, de nem hatolhatott előre, mert a benn levők egyike egy revolverrel föbe lőtte, mire az halva rogyott le.

Ekkor a harez elkeseredetten folytatott, a francia altiszt hasonlólag halálos sebet kapott, míg többen kisebb nagyobb sebekkel, törött fővel és orral hagyták el a küzd-tért.

A tettesek és gyanusok közül mintegy 36-ot sikerült befogni, nagyobb része zürichi munkás.

A zavargás ezzel fájdalom nem ért véget. Más nap este mintegy 2000 munkás követelte az elfogottak szabadlára helyezését, fenyegetődzve, ellenesetben erőszakkal fogják társaikat kiszabadítani. A katonaság őket elijesztendő, a levegőbe lőtt s ez alkalommal egy a harmadik emeletből kinéző szabót egy golyó szívéen talált. E közben egy század lovasság érkezett erősítésül, s a zavargókat szétgrasztotta, mire ezek fenyegetések közt oszlottak el.

Tegnap azaz mart. 11-én a zürichi tanács még két zászlóalj és egy lovas századot rendelt be, melyek a város nevezetesebb pontjait, minő a kormányház, a tanácsház és fogház voltak fedezendő. Már estéli 6¹/₂ órákor tömérdek nép lepé el a nevezett tereket, 9 óra után mintegy 800 munkás sorakozva vonulta városba, egy része a kormány-épület, nagyobb része a fogház felé.

A nép közül többen szónokoltak s midőn egy kérdé: bajlandók e erőszakkal a fogdába törni s társaikat kiszabadítani? általános helyesléssel válaszoltak.

A támadás megkezdődött, a zavargók a fogházzal szemben levő épületet, hol is mintegy 50 lövész volt elhelyezve, kövekkel dobálták. E közben egy csapat lovasság is érkezett, ezeket a nép visszaverte, s már a fogház ajtaját felfeszítették, midőn egyszerre minden oldalról katonaság tolt elő, kiket a nép közáporral fogadott.

Egy munkás egy lámpásra mászott, azt eloltandó, midőn egy golyó által halantékon találva halva rogyott le. E lövést több sortűz követte, a lovasság ujjal a nép közé ugratott, így sikerült a tömeget szétzsalasztani.

Ugyanez időben a kormány épületénél is véres összeütközés volt.

A nép a kormány-tanácsra akart törni, mely egész éjjel tanácsstermében viraszkodott, a katonákat s kormányt szidalmazta, mire itt is több lövés esett.

A háborgókat csak reggeli 2 órákor lehetett végkép szétoszlatni.

Ezen véres estén hat halott s mintegy harmincz sebesült esett áldozatul.

A szövetségi tanács a zürichi hatóság megkeresése folytán kormány-bizost küldött Zürichbe s ennek 4 zászlóalj, 2 lovas század és két ágyu telepet bocsátott rendelkezése alá, ezek ma ide meg is érkeztek.

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten, márcz. 18. 10 ó. 20 p. d. e.

Érkezett: márcz. 18. 11 ó. 25 p. d. e.

Valentin, Strassbourg volt prefectje, párisi rendőrfőnökké nevezetett ki.

A hadügyminister a porosz fogságból haza-térő katonasághoz igen harczi hangon tartott s bosszúra hívó proclamatiót intézett.

A párisi lapok azt ajánlják, hogy a német-ellenes liga az üldözést csak morális fegyverekkel folytassa: míg a berlini lapok avval fenyegetőznek, hogy ha az üldözés nem szűnik, a német seregek ujjal megszállják Párist.

Vilmos császár tegnapelőtt este ért Berlinbe; az ünnepélyes fogadás be volt tiltva.

NAPI HIREK.

— Mai számunkhoz mellékelve t. negyedéves előfizetőink posta-útlványi lapokat vesznek, melyekre csak nevüket kell az előfizetési díjakkal följegyezniök s 5 kros bélyeggel ellátva, postára tenniök, mely kiadói intézkedés a t. közönség nagy könynebbségére szolgál.

— Királyné ő Felsége Pestre érkeztek igen szívélyesen beszélgetett több főrangú hölggyel; többek közt úgy nyilatkozott, hogy „már egész honvágyat éreztem örülni, hogy ismét itthon vagyok.“ Nagy részvételt szolt br. Eötvös haláláról s a bánatos özvegyet egész váratlanul meg is látogatta. A báróné könyek közt köszönte meg a magas részvétet. Ő Felsége az idén is hosszabb ideig mulat Pesten. A király ő Felsége jövő héten ismét Bécsbe megy, honnan később megint Budára jó felséges neje után.

— A király a vallás- és közoktatásügyi magyar minister előterjesztésére Raduly János károlyfehérvári székes-káptalani nagyprepostot dulmi czimzetes püspökké, és

Keserü Mózes olvasó-kanonokat s czimzetes apátot bosoni czimzetes püspökké díjelengetés mellett kinevezte.

— A m. ministerium, egyetértve a lajhán-tuli ministeriummal megszüntette a fegyverkiviteli tilalmat az osztrák-magyar vámtérület határain.

— Engedje meg az igen tisztelt Szerkesztő ur, hogy becses lapjában egy nemes ténny felemlítsek: Helybeli ügyvéd tekintetes Bokros Elek ur, mai napon 30 darab k. aranyat kézbesítettett nekem, hogy ezen összeget, a népnevelés érdekében a kolozsmegyei iskolák felségelésére, belátásom szerint használjam föl. E hazafias tényéért a nemes ajándékozónak őszinte mély köszönetemet nyilvánítom. Vajha a népnevelés ügyét, állami és nemzeti létünk e kiváló életfeltételét, ily nemes ténnyel előmozdítani törekvő, sok követőkre találma! Kolozsvárt, 1871. márt. 16. Kethely József, tanfelügyelő.

— A kolozsvári kör IV. szakosztálya ma d. u. 4 órákor gyűlést tart a Kör helyiségében.

— Claudiopolis ubi moraris? Ha a vidéki lapokat átlapozgatjuk, gyakran olvashatjuk: „Nagyvárad épül s szépül.“ „Szegeden ilyen meg amolyan nagyszerű építkezések történnek.“ „Debreczenben a főutczák gránitkoczkákkal burkoltatnak“ stb. stb. A kolozsvári újdondász pedig azon szerencsétlen helyzetben van, hogy Kolozsvár szépi-léséről mitsem mondhat, építkezésről pedig szó sincsen. Az igaz, Kolozsvár lakossága folytonosan szaporodik, e miatt a lakás-szükség annyira uralkodik, hogy a lakberek már roppantul fölsigázvák és nemskára itt Kolozsvárt irigy szemmel tekinthetünk a főváros lakóira, kik mesésen drága lakbérük mellett mégis olcsóbb szállás élvezetében vannak, mint mi. Pedig ez a Kolozsvár nem is valami kényelmes város. Csak sétáljon valaki az ó-várban, ha egyébrét nem, már csak azért is, hogy a városi sörházban egy pohár sört igyék, és meggyőződik, hogy szekérrel nem járhat arra, mivel a tengely minden perczen eltörhetik a sok kátyú miatt, gyalog pedig csak az járhat, a ki ruháját nem kiméli s azon veszélytől sem tart, hogy egy darabig úsznia is kell. Szóval itt és egyebütt a szépiülésnek semmi nyom. De még egy sajátságos nyomorról akarunk megemlékezni. Kolozsvár nagy város; már mind háiba, aránylag itt roppant sok az intelligentia; hanem itt hiányzik igen sok, a mi a nagy város első kellékei közé tartozik. Így nagy nyomor a tisztességes vendéglők hiánya. Van ugyan két „szálloda“, de az egyik udvara oly piszkos, mint akár-melyik falusi csárdáé (a nemzeti szálloda); e szállodák mellett hiányoznak nálunk az ugynevezett „restauratiók“, mert helybeli éttermeink tisztaság tekintetéből igen sok kívánni valót hagynak fönn. Szóval sok még a tenni való és mi még sem mozgunk!

— Országgyűlési tudósítók írja, hogy a ház most osztályokban működik és pedig a pénzügyi bizottság által összeállított budget tjavaslatot tárgyalva. A közp. bizottság szintén elfogadta e javaslatot s így jövőre a végtárgyalásról irhat levelezőnk.

— A zene conservatoriumnak f. hó 5-kére kitűzött nagygyűlése a tagok részvétlensége miatt nem tartatván meg, a zene-conservatorium új alapsabályai megbirálása és megállapítása végett folyó év mártius 19-én d. u. 3 órákor a zene-conservatorium helyiségében egy újabb nagygyűlés hivatik egybe, melyre szíveskedjenek a z. conservatorium tisztelt tagjai minél számosabban megjelenni: annyival is inkább, mivel — a mostani alapsabályok értelmében — a bár mily számmal megjelent tagoknak joguk leend az új alapsabályokat véglegesen megállapítani. Együttal értesítettnek a tisztelt tagok, hogy a választmány által elkészített új alapsabályi tervezet elnök dr. Hincz György atyánkfánál megtekinthető. A zene-conservatorium id. választmánya.

— A kolozsvári fogyasztó egylet egy évi működés után april 2-án d. u. 3 órákor a városi községi teremben évi rendes közgyűlést tartja. Ezen közgyűlés tárgyai: 1. igazgatósági előterjesztvény. 2. költségvetés. 3. számadás-vizsgáló bizottmány kinevezése. 4. egyleti elnök és 4 választmányi tag megválasztása. 5. egyleti közlegek fizetésének meghatározása. Az igazgatósági előterjesztvény több tárgyai között lesz: az egyleti tagok kiterjedése a vidékre; a bolti rendszer állandósítása a házi kezelés alapelvei szerint és az ehez való tökének megszervezése betételek alapján, az egylet czégének törvényesítése, stb.

— Sajnálattal vonjuk vissza tegnapi napi hireink közt említett azon téves értesülésünket, mely a színházi jubilaum bevételére vonatkozott; alkalmunk volt meggyőződni, hogy a játék-díjokról lemondott színészek első közleményünkben mind föl voltak sorolva s a föl nem soroltak föl is vették játékdíjaikat. Kijelentjük egyszersmind, hogy nem tekintjük kisebbitésnek egyik közreműködőre nézve sem tanusított magatartását.

— Drezda városához az ott bekeblezett francia foglyok két hálairatot intéztek, melyek így szólanak fordításban: „Drezda városának. Fogadjátok tiszteltünk s benső hálánk kifejezését azon jótéteményekért, melyekkel minket a béke ünnepély alkalmából megtiszteltetek! Ujjalag bebizonyítottátok nekünk, hogy — ámbár nemzeti különbségek által tőlünk távol álltok — mégis szép valásunk parancsairól megemlékeztetek és tanát követve a a barátság s testvériség kezét nyújtottátok nekünk. Örömmel ismerjük fel bennetek a valóban jó és szeretetteljes szívet. Mennyi jóság, hajlandóság, és folytonos gondban részesültek szerencsétlen betegeink és sebesültjeink! Hazánkba szép s hálás emlékezetet viszunk. Köszönet, ezer köszönet Drezda lakóinak! A beteg francia katonák.“ — „Drezda városa tanácsa, s összes lakóinak. Összes társaim érzelmeinek tolmácsaként kérlek benneteket: fogadjátok szívvel a hála e néhány szavat. Köszönjük nektek, Drezda nemeskeblű polgárai, szíves figyelmetöket. A béke ünnepély, melyen bennünket új jótéteményekkel halmozattok, előttünk feledhetetlen lesz! Örök hálában egyesülve 604 francia fogoly.“

— A pesti első takarékpénztár üzlete az 1870-ki évben 380,709 frt 68 kr. tiszta hasznót mutat fel; a miért is minden 63 frttal befizetett részvényre 270 frt osztalék esik; de ezenfelül még 56,000 frt adományoz-

tatott jótékony czélokra. Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy ezen takarékpénztár 1847 óta 228,380 frt 96 krt adott jótékony czélokra, az az közel egy negyed milliót.

Egy kis próba a német humanismus stílusából. A külföldi lapok egy magasabb rangú tüzettséget levelet közlik, melyből mi is adunk egy kis mutatót. „Már-czius 1-sején és 2-dikán — írja a tiszt, ki egyik párisi fortban parancsnokolt, — csak egy hajszálon függött Páris sorsa. Ha a nép magatartása csak egy fokkal illetlenebbé válik: Páris hamvaiban hever. A Páris körüli erődök tüzésége kivétel nélkül föl volt állítva; mi csak a távirda kopogását vártuk, hogy 800 tüztorok füstölő rom-halomra tegye a bűn, a főhőjjás és örültség eme posványát. Utasítások voltak adva a bombázás esetére, melyekből ki lehetett olvasni az elhatározást, hogy a megérdemelt büntetés vég-consequentiájáig fejére méréssek sat.“ — mert úgy hisszük, elég ebből ennyi.

A szeben melletti Schellenberg, e virágzó község, e hó 14-én legnagyobb részben a tűz áldozatja lón. Reméljük, hogy az életrevaló szésközség biztosítva volt. A mostani égés már a harmadik 3 és fél év alatt e faluban, úgy, hogy jelenleg alig egy negyede áll még a régi házaknak.

A segesvári képviselőtestület elhatározta, hogy országgyűlési képviselőjét fölkéri a következő interpelláció megtételére, ha „tudja-e a belügyminister, hogy az erdélyi szésközség rendszeres bujtogatást folytat hívei között a szésközségi törvények voltát kétségbevonva s lázítva az ellen, melynek majoritása köztudomás szerint ifjú-szász), s ha szándékozik-e a ministerium a szésközség a lázító bujtogatását tovább is tétlen elnézni?“ Fajdalom, a ministerium a kérdésben nagyon keveset tehet, de annál többet magok az értelmesebb szésközségi hazafiak.

Pastor fidelis. Egy genfi pap belép templomába, hol turkok s francziák voltak vegyest elszállásolva, hona alatt egy nagy csomag harisnyas odalép a kártyázó katonához s így szól: „ki nekem adja kártyáit, egy pár harisnyát kap.“ A katonák eleinte vonakodtak, de lassanként odasompolyogtak és kártyáikat harisnyával cserélték be. De mily nagy volt meglepetésük, midőn minden pár harisnyában egy új játék kártyát leltek. „Mes enfants, monda a türelmes lelki pásztör, jól állottátok ki a próbát; most játszotok háborítatlanul. Én nem akarok szólni arról, vajon illő-e a templomban kártyázni vagy sem; de kártyáitok az illetlenségig szennyesek voltak. Én tisztákat hoztam. Ha már játszotok, játszotok tiszta kártyával.“ És a pusztá vétkes fia mondák: Allah nagy és Mahomed az ő prófétája! Si non a vero, e ben trovato.

A békekötés után az európai nagy államok lakosság s terület szerint osztályozva így következnek egymásra:

	□ mfl.	lakosság.	
Európai Oroszország	100,285	69,379,500	(1866)
Német birodalom	9,901	40,148,209	(1867)
Franciaország	9,588	36,428,548	(1866)
Osztrák-magyar birod.	10,780	35,943,592	(1869)
Nagy-Britannia	5,732	30,838,210	(1870)
Olaszország Romával	5,376	26,470,000	(1869)

Egy gyémánt. Gr. Bethlen Ferencz úrnak, mint az „Ung. L.“-ban olvassuk, egy nagy gyémántja van, melyet Erdélyben sokan ismernek, s a ki csak látta, mind megbámulta. E gyémánt értéke körülbelül 40,000 frt, s a gróf, ki különben szerény viszonyok között él, azt a franczia árvák és sebesültek javára a humanitás oltárán kész feláldozni.

A fumei tengerész-akadémiában egy ingyen hely ültetve meg, a pesti lapok nyomán azt írjuk, hogy csak oly ifjak vétetnek fel, kik főgynasiumot vagy főreáliskolát végeztek. Most a tengerész akadémiái igazgatóságától a on felvilágosítást kaptuk, hogy az illető ifjaknak csak algymnasiumot vagy alreáliskolát kell végezniök s 15 éveseknél nem lehetnek idősebbek.

Vettük a „Kis Tükör“, új képes gyermek-lap mutatószámát. Szerkesztő Dr. Márki József, kiadó Bartalits J. előfizetési díj 4 frt. egy évre. A bevezető czikk, a szerkesztő tollából, igen találó hangon van tartva; ajánljuk az illetők figyelmébe. A lap apr. elején indul meg.

Háziépítő társulat. Az igazságügyministerium néhány tisztviselője által megpendített eszme, hogy t. i. a Pest-Budán lakó állam- és fővárosi hivatalnokok saját körükben egy, a fővárosok közelében fekvő hivatalnokai telepítvény alapítására egyesüljenek, melyben minden egyes tag egy szükségletének megfelelő házacskát és kertecskét szerezhetne, tisztviselői körökben a legelőkelőbb részvételt fogadtatott, elannyira, hogy az eddig jelentkezett résztvevni kívánók száma az ötszázat jóval felülmúlja.

Magyar színészet.

(S.) Szerdán, márczius 15. „A római fuvolás“, operette 1 felv.; írta Mainaux Gyula, zenéjét szerző Hervé M. És „Eljegyzés lámpafényűn“, Offenbach ismeretes operetteje. Amaz először került nálunk színre, de reméljük, s az aethetica és moral nevében joga van közönségünknek megkövetelni Fehérvári úrtól, hogy jövőre kiméljen meg ilyen ujdonságoktól, hogy ne mondjuk: undokságoktól. Az egész férczelmény nemcsak frívól, de sőt obscen, a szó valódi értelmében, úgy zenéje, mint obscenitásokkal és banális élezzel felpékelte meséje tekintetében, valóságos vásári-bódéba való komédia. S valóban, színészeinken is csak bámulhatunk, hogy nem röstellik annyira arrogált művészetüket így lesúlyesíteni. Az est másik piéce-e némi kárpótlást nyújtott, de ebben is meglejtőzt a szereplőkön, hogy nem készülték kellőleg el; egy kissé több elevenség nem ártott volna meg. Azt is elhibáztak tartjuk, hogy az előadás sorrendjében változás történt, mert ha az „Eljegyzés lámpafényűn“ marad utolsónak: sokkal jobb benyomással vározik vála a közönség, s ez némileg elmossa volna az előbbinek grotesque képét.

Csütörtök, márc. 16-án: „Fernande“, Sardou 4 felvonásos drámája, másodszer. Röviden szólottunk már ez újabb franczia termékről első előadása alkalmával. Most

sem akarjuk részletesebb bírálatát adni, de nem tehetjük, hogy pár észrevételt ne kockáztassunk, midőn úgy látjuk, hogy rendes repertoire-darabbá avatattott.

Nem akarjuk a hypocritát, a zsentet játszani, de — a nélkül, hogy a fővárosi sajtó majdnem egyhangú verdictjét gépiesen visszhangoztatnók, nem tarthatjuk nyere-ménynek e művet színmű-irodalmunk és színművészetünk-re nézt.

Az ingatag elvekre fektetett világnézet, mely oly könnyen megalkuszik a kényszerűség leple alatt az erkölcsstannal; a beteges viszonyok, melyek az újabb franczia társadalom depravatiójának mély sebeit tárják elénk; a tan, mely mindent: a társadalmat, helyzetet, nyomort felelőssé teszen, csak hogy a bukottat a beszámíthatóságtól fölmehesse: mindez idegen előttünk, idegen gondolkodás-módunk előtt, és — hála egészséges nézetirányunknak — nem tudunk vele megbarátkozni. S épen azért, mert nem a mi husunk és vérünk e kép, de nem is általános emberi, legalább nem jogosult általános emberi, hanem csak egy más, beteg társadalom kinövése, vagy, ha úgy tetszik: élethű rajza; ezért nem tartjuk mi Sardou ez újabb művének áttűtetését irodalmunk- és színpadainkon a mi közönségünk részére nyere-ménynek.

De dramaturgiailag is távol áll Fernande Sardou korábbi darabjaitól. Sem compositio, sem a jellemek kidomborítása, a helyzetek drámai kiemelése, a bonyodalom megkötése és feloldása tekintetében, nem ismerjük föl szerző mesteri kezét, mely korábbi műveiben oly előnyösen jellemzi őt.

Szűk terünk nem engedi, hogy a darab jelzett árnyoldalait bővebben fejtegetssük s fennebbi teteleink helyességét részletesen bizonyítgassuk. S ezért csak az alapmomentumokra és fő alakokra fogunk állításaink indoklásul reflectálni.

A mese röviden ez:

André (Prielle), ki intíme viszonyban él Clotilde-dal (Kassainé), kezdi elhanyagolni ezt Fernandé-ért (Szépné), kit közelebből nem is ismer s csak egy párszor látott ugyan, de már is fűlig szerelmes lett belé. Fernandé a párisi társadalom azon rétegéhez tartozik, melyet a franczia „demi-monde“-nak nevez; anyjával együtt, ki hatalmas philipicát tart pro domo sua a társadalom, a nyomor, a helyzet kényszerűsége stb. ellen, egyikében lakik azon párisi játéklarangoknak, melyekben a társadalom mindenemű söpredékét: kéjhölgyeket, zsebvágókat, fiatal és kiszolgált rouékat stb. együtt találhatni minden éjjel, s hogy jobban meggyőződhezzünk a dolgok mibenlétéről, az első felvonásban egész meztelenségében élénk tár a szerző egy ily lebuj-jelenetet. E játéklarangból Fernandé-ot csupa privát passióból, Sénéchalnéval — Fernandé anyja — Clotilde kiment, egyik régi ismerősének, Pammerol ügyvédnek segítségével. Ez az ügyvéd egyébiránt a deus ex machina a darabban, ki mihelyt valahol baj van, mindjárt kéznél van. A bűnbánókat Clotilde saját lakában helyezi el, álnév alatt. Clotilde midőn megtudja André-től annak hűtlenségét, — mit egyébiránt egész kedélyesen maga André beszél el neki, — rögtön kész a boszterv, mely abból áll, hogy eltitkolja André előtt, — kit ő még mindig szeret, — Fernandé multját, s közremunkál, hogy a marquis vegye el Fernandé-ot, mi meg is történik. Fernandé-ban ugyan van még annyi becsületérzés, hogy nem akarja a marquist rászédni multja eltitkolása által s levélben fel is fedezi az előtt kilétét a nász napján; minthogy azonban André az esküvő előtt nem szól semmit, habár a levelet megkapta: hallgatagságát Fernandé bocsánatnak és nagylelkűségnek veszi s oltárhoz lép vele. Mint az újabb franczia színművekben, itt is a levél képezi a bonyodalom csomóját. Ha André a Fernandé levelét el találja olvasni, az esküvő előtt, melyet Clotilde szép szóval elker tőle olvasatlanul azon ürügy alatt, hogy ő irta s majd esküvő után fogja visszaadni, ma Fernandé-ot nem látjuk! André, ki különösen szűzies ártatlanságába szerelmes Fernandénak, csak a nász után tudja meg megcsalattatását, illetőleg tévedését, és pedig Clotildétől, ki ekként bosztervűt bevégzettnek látja. Pedig családik; mert Sardou morálja megbocáttatja Andréval Fernandé multját, miután Pomeroltól megtudja, hogy Fernandé nem akarta őt megcsalni.

Mint e vázlatból is látható, a bonyodalom nem nagy, cselekvény is nagyon kevés. A jellemek mind készen állanak ki előnkbe, tehát semmi fokozatos drámai jellemfejlődés. Fernandé ép olyan a darab végén, mint elején: egy még egészen el nem romlott fiatal leány, ki undorodik környezetétől s örömmel szabadul ki a bűnbárlangból. Különböző közönséges sentimentális alak, elmosódott típus, de nem drámai egyén, kit egyébiránt Szépné M. L. sikerrel, sőt egyes jelenetekben kitűnőleg adott vissza, annyival is inkább, mert Fernandé egyike azon alakoknak, melyeket Szépné, — mert a jellem passiv alapszínén fogva par excellence sentimentális szerepkörébe esnek, — legsikeresebben s leghelyesebb felfogással szokott representálni. Kassainé is bele találta magát a szerelmében s meglehet tán hiúságában is sértett Clotilde szerepébe, kinek jellemfejlődésében több drámaiság s egész megjelenésében több élet van. A többi személyek mindnyájan nagyon halványok, mindennapi emberek, de legkevésbé sem drámai jellemek, s nagyobb részt feleslegesek. André, kit Prielle személyesített, a lehető legelmosódottabb alak, sziv, élet nélkül, ki borzasztóan dühbe jön, midőn esküvője után megtudja neje multját; pedig hát ha épen annyira féltékeny neve tisztaságára: miért nem jár utána biztos adatoknak Fernandé multjára nézt? Pomerol ügyvéd ur meg nagyon szereti adni a tapasztalatdus férfit, mint minden házassámban, ki az ifjúság viharait átélte. Egyébiránt nem sok vizet zavar, csak hogy Clotilde kezéből kiszakítja Fernandé levelét, miáltal a szerzőnek megmenti a 4 dik felvonást. Úgyes — mint maga mondja — jó ügyvéd s kedélyes tsársalgó, de főérdeme, hogy párisi férj létészereti nejt. Ó hasonlóképpen mindennapi alak, a jellem minden éles marquirosottsága és szenvedély nélkül. Még Fernandé anyját említhetjük meg, mert hát ő is megjelenik. Közönséges „mama“, ki azért, a mit ő csinál, a nyomort, a kényszerűsége teszi, mint a gyenge lelkek, az erkölcsi bukt-

tak kilenczvenkilence szokott, nem pedig önmagát felelőssé. Hjh! hiába, „mert nem halhat meg az ember éhen!“

Tehát sehol drámai emelkedettség a jellemekben, mely az általános emberit eszményi egyénítés magaslatáig emelné; köznapis alakok, kik ha hű visszképét is adhatják a franczia társadalomnak, de nem képesek mélyebb érdeket keltetni maguk iránt s marquirosott jellemeikké kidomborodni.

Ez, meg azon könnyű morál, mely a körülményeket oly bő palástnak tudja felhasználni, inkább „párisi életkép“, a németek „Sittenbild“-jei módjára, mintsem a dráma nevezetere teszik jogosulttá e művet, melyet ohajtanánk minél ritkábban látni színpadunkon.

Az előadás tekintetében nem szabad megfellekneznünk Markus Annáról, ki egyik „kisasszonyt“ meglepő élethűséggel, kitűnőleg adta. Gratulálunk a kisasszonynak: az ilyes szerepekre úgy látszik rendkívüli hivatottságot érez magában. Csak előre! En avant!

KÖZGAZDASÁG.

Szerény nézetek a távolból.

Szikszó, 1871. mart. havában.

Három-négy éve élek távol szűkebb hazámtól s azóta többször vettem alkalmat szerzett tapasztalataim közlésére.

Párhuzamba tettem az anyaország előbbrehaladt részeinek Erdélyhez való agricultur viszonyait; emlékszem, kedvencz gondolataim voltak a géprendszer meghonosítása, nemesebb állattenyésztés, községi faiskolák, az országutaknak fákkal szegélyezése stb. Hangsúlyozám az erd. lapok hasábjain, hogy hátramaradt agriculturánk emelésére egy külön felsőbb gazdasági tanintézet létesítése életszükség, s hogy nézetem életrevaló volt, megmutatta pár évre reá a következés, mert létesült is az; szóval irányeszmém volt, hogy e kincses kies országot termelőnek kell tekintenünk s ez irányban művelnünk, hogy ama nagy s jövedelmes feladatnak, mely számára megnyílóban van, a világ kereskedelmében tevékeny részt vehetni, sikerrel megfelelhessen.

Mindenkinek öröme volt, az erdély-részeknek talán leginkább, hogy a gazd. egyesületnek eleinte oly kis körű borászati szakosztálya oly szép eredményekre nőtt ki magát. A jelen kolozsvári pince-egyesület, melynek nemes elölje a bérczes kies hazának, eddig csaknem egészben ösmertlen borait a világgal megösmertetni, az ok- és cél-szerű borkezelést meghonosítani, s így Erdély természeti kincseiből egy új jövedelmes tökélt kamatozóvá tenni.

Négy évvel ezelőtt már különböző vidékeken fordultam meg, hol Erdélynek jó borait emlegetve majdnem kinevettek, ma már az illetők megszűgyenülve, engemet szégyenitenek meg, mert többet tudnak borainkról beszélni mint magam, e föld szülötte. Az anyaország jobbra-való borászai, a pesti körök — s ezek közt sok külföldi — még a Lajthán tuli sógorok is kezdik ösmerni. Rövid időre szép eredmények!

A telek-könyvek már is éreztetik jótékony hatásokat s naponta előnyösb befolyással lesznek, az ország kereskedelme, ipara s vagyonosodására nézve; fájdalom a birtokviszonyok teljes tisztábazataláig időt fognak még mulni, sok kellemetlen per kell, hogy még véget érjen, s az ügyesbajos commassatiók keresztülvitele nem kevésbé rögs ut, mindenik tevékeny gyors, de főképpen szigorú, s a mellett igazságos erős kezű követelnének.

Igen szép jelére mutatnak a haladásnak a csak nem rég oly szép számmal életbe léptetett szolid pénzintézetek, első lépése az ország takarékság iránti hajlamának, s gradus a jólét, vagyonosság Parnassusára, tagadhatlan jele a cultura előhaladásnak. Így lassanként elérjük azon álláspontot, hogy birni fogunk azon 3 teljesen rendezett factorral, mely egy állam nemzetgazdasági életében annyira szükséges, s melyről egy híres német nemzetgazda azt mondta: jó, jövedelmes s rendezett gazdaság vezetéséhez csak 3 factor szükséges: föld, pénz, ész.

Szomoruan is boszulja meg magát az állam életében, akár anyagi, akár szellemi következményeiben azon elv: mindig rontani, de soha semmit nem építeni.

S eltekintve már fennebb jelzett sok irányu szép és gyorsléptű haladásainktól, fájdalom, vannak még Erdély gazdaszatának ágai, melyeknél az időzött elvirányadó máig is s ha megengedi a t. olvasó azoknak egyikét taglalnom, szölok a fa — az erdők sorsáról.

Ama kegyetlen kéz, mely az erdőt a gazdaság oly terhűl tekinti, melyért folytonosan adózni kell, s általa a haszon csekély, vagy épen semmi; ama hübele Balázs számító gazda, ki vakon pusztít azért, mert bőven van, s mert meg van győződve, hogy jut még hasonló gazdálkodás mellett unokájának is, de hogy azután mi történik, nem gondol reája; ki ott tartatja a vágást, hol legkönyebb hozzá férni, hol a fejsze fát talál, mert néki csak fára van szüksége, nem baj ha még nagyon fiatal is, annyival jobban ég; és ama legkegyetlenebb mely évenként 100,000-re menő ifju szálát, cserfát nyuzat meg hójától, hogy elláthasson nem tudom hány ezerre menő timárt cserfesterékkel: annyi fiatal erdőt pusztít a hozzá férhetlenség titulusa alatt, hogy szent égethessen pipere öltönyt vasalni, hamuszirt főzhessen mézes pogácsát sütni, és spirítust főzhessen Galiczia számára, a hazai alsóbb néposztály erkölcsi romlására! (Vége köv.)

Távíratí tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Mart. 17-én 5% Metalliques 100 frt 58.50. Kamat 58.30. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt. 68.30. 1860. Kölcsön 95.70. Bankrészevény 726. Hitelintézeti részvény 200 frt. 268. London 10 ft. st. 100 ft. 23 1/4. kr. 124.80. Ezüst 122.50. Cs. kir. arany 5.87 1/10. Napoleondor 9.94.

Urbéri kötvények: Magyarországi 79.40. Temesi 77.—. Erdélyi 74.25. Horváthországi 83.50.

Felelős szerkesztő Szász Béla.